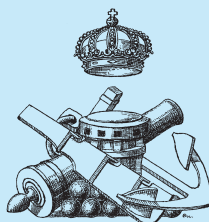

*Rysslands sjökrig mot Ukraina. Analys ur ett
marint och maritimt perspektiv*

Av Niklas Granholm

KUNGL. ÖRLOGSMANNASÄLLSKAPET
SVERIGES MARINA AKADEMI

Särtryck ur *Tidskrift i Sjöväsendet* N:r 3 2022
Sidorna 299-306

Ledamoten
NIKLAS GRANHOLM

Ordinarie ledamoten Niklas Granholm är forskningsledare vid FOI och ledamot av Kungl. Krigsvetenskapsakademien samt reservofficer i marinen.

Rysslands sjökrig mot Ukraina. Analys ur ett marint och maritimt perspektiv

Abstract; Russia's renewed, unprovoked and brutal attack on Ukraine in February 2022 is a watershed in European history. The full implications of these events cannot yet be clearly seen, but no longer will security be built in Europe with Russia, but from now on against Russia. While our image of the war is dominated by events in the land domain, several operational and strategic effects can be observed in the war at sea in the Black Sea. Russia's de-facto blockade of Ukraine's seaborne trade has led to shortages of grain in the Middle East, parts of Africa and Asia, which may in a short time lead to outright famine. Ukraine's relative success in the coastal defence operation, in combination with the risk of famine, increases pressures for a Freedom of Navigation Operation (FONOP) in order to open up the sea-lanes through the Black Sea. The assessment of the war at sea holds valuable tactical, operational and strategic experiences for structural and operational development of similar navies, not least for the Royal Swedish Navy.

Rysslands krig mot Ukraina blir antagligen långvarigt. Den europeiska säkerhetsordningen förändras snabbt och hur en förnyad sådan kommer att se ut kan inte helt överblickas, men det står klart att säkerheten inte längre byggs med utan mot Ryssland.

Bilden av kriget domineras av skeendet till lands, medan den marina och maritima delen av kriget har kommit i bakgrunden. Den strategiska betydelsen av sjödomänen för att dels hålla Ukraina kvar i kriget och dels hindra negativa följd effekter utanför det direkta konfliktområdet bör inte underskattas. Fler skeden i denna del av kriget kan väntas. Utvecklingen av kriget i sjödomänen har också implikationer för utvecklingen av de svenska marinstridskrafterna för skydd av vår sjöburna handel och vårt sjö- och landterritorium i fred, kris och krig.

Kriget och den europeiska säkerhetsordningen

När detta skrivs har Rysslands krig mot Ukraina pågått i över hundra dagar.¹ Den väpnade konflikten inleddes redan 2014 med att Ryssland ockuperade och i strid med internationell rätt annekterade Krimhalvön för att sedan understödja kriget i Donbass-regionen. När Ryssland förnyade den öppna fasen i kriget från den 24 februari 2022 genom att anfälla Ukraina i stor skala, hade man ambitionen att göra landet till en satellitstat till Ryssland utan egen förmåga att föra en självständig utrikes- och säkerhetspolitik. Rysk överhöghet över Ukraina skulle återskapas med våld och en följsam regim installeras i Kiev. Ukrainas politiska fri- och rättigheter skulle underkuvas.

I president Putins föreställningsvärld skulle den ryska armén välkomnas som av det ukrainska folket befriare från en förtryckarregim och hela operationen skulle vara över inom någon vecka. Västvärlden sågs av den ryska statsledningen som svag, obeslutsam och degenererad. Detta visade sig vara en grav felbedömning. Det ukrainska folket tog upp kampen för ett fritt och demokratiskt Ukraina. Kriget pågår ännu utan att Ryssland kommit närmare sina mål. Ukrainas vilja till motstånd var och är hög och efterhand har omfattande politiskt, militärt, humanitärt och ekonomiskt stöd kommit från västmakterna.

Den ryska operationen nådde mycket snabbt sin kulminationspunkt, det vill säga man kunde inte nå uppsatta operationsmål med den plan som satts upp och med de resurser som avdelats. Ryska föreställningar om motståndarens förmåga och kapacitet var dels orealistiska, dels en följd av den ryska arméns och flygvapnets undermåliga militära agerande i strid och dess organisatoriska svagheter.

För Ryssland har kriget blivit mycket kostsamt, militärt, politiskt, ekonomiskt och moraliskt. De internationella motåtgärder som snabbt sattes in mot Ryssland på bredden – inte minst mycket starka sanktioner på flera områden – syftar till att Ryssland på sikt inte längre ska ha resurser till att utgöra ett starkt hot mot norra, östra och centrala Europa.

Den euroatlantiska säkerhetsordning som sattes upp efter andra världskrigets slut 1945 och som uppdaterades i början av 1990-talet i och med det Kalla krigets slut, påverkas starkt negativt av kriget. Utfallet kan inte nu klart överblickas, men det framgår att Ryssland inte kommer att vara en del av den nya säkerhetsordningen. Självförsvaret mot ett oförutsägbart Ryssland med en låg tröskel för storskalig våldsanvändning har i grunden förändrat förutsättningarna och kommer att påverka de framtida säkerhetslösningarna. Euroatlantisk säkerhet byggs nu inte med Ryssland utan mot Ryssland.

Ukrainas vilja till väpnat motstånd är fortsatt stark. Stödet från västvärlden påbörjades redan under 2014 efter Rysslands annektering av Krimhalvön och kriget i Donbass och utökades mycket snabbt efter anfallet den 24 februari i år. Den omfattande västliga vapenhjälpen fortsätter att trappas upp efterhand, underrättelser stödjer operationerna

---

1. Innehållet i denna artikel är baserat på öppna uppgifter. Det som framförs är författarens egna uppfattningar och behöver inte nödvändigtvis stämma med Sveriges eller FOI:s policy i frågan som analyseras. Texten är en reviderad och uppdaterad version av en artikel publicerad i Tidningen *Kustjägaren* nr 118.

i nära realtid, humanitärt stöd och hjälp till den mycket stora flyktingström som lämnat Ukraina, bidrar till att Ryssland inte kan vinna kriget på kort sikt. Vissa bedömare, och dit räknar jag mig själv, menar att kriget snart kan anta karaktären av ett utnöttningskrig som kan pågå året ut och väl in på 2023.

Den ukrainska civilbefolkningens lidande är omfattande. Den utgör direkta mål för ryskt militärt agerande. Inte minst de omfattande övergrepp och direkta brott mot krigets lagar som förekommit och förekommer i ryskockuperat område skapar stark upprördhet. Även här finns omfattande dokumentation och flera krigsbrottsprocesser har redan inletts för att kunna ställa de ansvariga inför rätta. Flera långa fängelsestraff har redan utdömts.

Säkra uppgifter om krigsförloppet är svåra att tillgå. Värderingen av dem är komplex då informations- och propagandakriget är en integrerad del av bägge sidors krigsföring. Analyserna av krigets många aspekter kommer att sysselsätta oss som arbetar med frågorna under åren framåt och påverka våra och andras säkerhetspolitiska ställningstaganden samt utformning, struktur och nivå på militärt försvar och övrigt totalförsvar på en rad områden. Den 24 februari var alltså på flera sätt en brytpunkt i europeisk historia.

Rysslands krig mot Ukraina – ett landkrig med en strategisk sjöfront

Rysslands krig mot Ukraina domineras av landomänen. Den långa landgränsen mot Ryssland och Belarus lägger en tyngdpunkt i landomänen. Moderna krig har ett överflöd av sensorer som gör att vi får se valda delar av kriget utspelas nästan i realtid. Hjälmkameror, drönare och mobilkameror genererar stora mängder bildmaterial på taktisk och stridsteknisk nivå. Våra föreställningar om krigets förlopp, hur och vad vi diskuterar, ger därför ett naturligt fokus på striderna på land.

Men Rysslands krig mot Ukraina har dessutom en tydlig sjöfront. Ukrainas kust mot Svarta havet spelar en central roll i kriget, men sjödomänen ges mindre uppmärksamhet än landomänen. En bidragande orsak till det är att det tycks råda en slags sjöblindhet som gör att vårt eget beroende av havet, dess roll och vad som händer där ofta glöms bort, underskattats eller missförstås. Sensorer finns även till havs, men visar oftast gryniga bilder av fartygssilhuetter på långt håll. Havet är stort och det som nu pågår i Svarta havet ligger utom synhåll och är svårt att förstå och ta till sig. Den mänskliga dimensionen av kriget till havs når inte fram på samma tydliga sätt som för kriget på land.

Det är ett märkligt förhållande då Ukrainas beroende, liksom Sveriges, av säker sjöburen handel och försvaret av sjö- och landterritoriet är starkt för sin överlevnad som fri nation.

Sänkning av det ryska landstigningsfartyget Saratov av Alligator-klass och det ukrainska motståndet på Ormön i krigets inledande fas är undantag som bekräftar regeln: de marina och maritima dimensionerna kommer ofta i bakgrunden, trots den strategiska roll de spelar för kriget. Bristen på en rimligt precis bild av händelserna till havs gör värderingen av konflikten svårare. Sänkning av kryssaren Moskva i

påskveckan är ett annat exempel: bilder och rapportering från platsen fanns inte att tillgå utan länge handlade det om pressmeddelanden, andra- eller tredjehandsuppgifter, gissningar och spekulationer. Mediafrågor till svenska analytiker visar ofta på samma landfokuserade synsätt. Trots det pågår kriget till havs och alla parter (Ryssland, Ukraina och västmakterna) skapar genom egna sensorer, tillgång till satellitbilder och signalspaning, m.m. en kontinuerlig lägesbild som endast styckevis och delat når ut till allmänheten.

Ukrainas kust med dess hamnar vid Svarta havet användes innan krigsutbrottet i slutet av februari för den omfattande exporten av spannmål, majs och solrosolja. Ukraina var innan den senaste fasen i kriget inleddes, en av världens största exportörer av just dessa produkter. Ukrainas sjöburna handel har en central strategisk roll för landets ekonomiska möjligheter att hålla sig kvar kriget. Om exporten inte kommer i gång, kommer Ukrainas ekonomi att drabbas än hårdare och landets egen förmåga till att fortsätta kriget försvagas. Dessutom finns földeffekter längre bort: den bristsituation på världsmarknaden för spannmål som nu uppstått har lett till en kraftig höjning av spannmålspriserna. Stater som Libanon, Egypten, Sydsudan och Jemen liksom en rad andra länder med svaga ekonomier har nu svårt att betala för spannmål. Ryssland har medvetet använt sig av spannmålsblockaden och gjort tillgången till mat till ett vapen. Vid de arabiska vårarna 2010 och den regionala destabilisering som följde, spelade brödpriserna en viktig roll i det missnöje som ledde till upproren och som i sin tur drastiskt ritade om den politiska och strategiska kartan i Mellanöstern. En ny destabilisering av Mellanöstern och delar av Afrika kan följa.

Kriget i kustzonen och till havs. Implikationer och möjliga utvecklingar

Att kombinera de olika tillgängliga medlen och metoderna för att driva en sammanhängande marin strategi handlar om att nå ett övergripande mål: kontroll över havet. Den kontrollen är i den här konflikten regional och relaterad till kontrollen över kustzonen och farvatten runt Krimhalvön, utmed dess västra kust med Odessa som central hamnstad och Azovska sjön i öster. För Ryssland är marinbasen i Sevastopol på västra Krimhalvön central som hemmahamn för Svartahavsmarinen vid sidan av örlogshamnen i Novorossijsk i öster.

De ryska långsiktiga målen är att nå havskontroll över Svarta havet och man vill som ett delmål se till att Ukraina blir helt avskuret från havet utan någon möjlighet till inkomstbringande sjöburna handel. Ryssland önskar också spela en större marin roll i Östra Medelhavet: en marin närvaro finns redan där som stöd till Assad-regimen i Syrien. Man har en marin stöddepunkt i Tartus. En rysk en fartygsflottilj opererar i östra Medelhavet.

Farleden mellan Svarta havet och Medelhavet genom Bosporen kontrolleras av Turkiet. Trafiken genom sundet regleras i ett internationellt avtal från 1936 – Montreuxkonventionen – som bland annat begränsar passagen av örlogsfartyg genom sunden och tillåter civila handelsfartyg att passera i fredstid. Turkiet har efter krigsutbrottet stängt sunden för alla örlogsfartyg, varför den ryska marina närvaron i Medelhavet inte

öppet kan stödjas från Svarta havet och tvärtom. Inte heller västliga örlogsfartyg kan för närvarande gå igenom sunden.

Ryssland etablerade tidigt i den förnyade konflikten kontroll över Kerch-sundet in till Azovska sjön och upprättade en de-facto blockad – i sig en krigshandling – i västra Svarta havet. Den ukrainska marinen var redan försvagad, då den 2014 vid den ryska annekteringen av Krim förlorade ungefär tre fjärdedelar av sjöstridskrafterna. Små resurser finns nu att sätta in. Det innebar också att Ukrainas sjöburna handel helt har stoppats, och tillförsel av militärt och humanitärt stöd kan nu endast gå den långa landvägen på järnväg, landsväg, i någon mån med flyg och i viss mån via floderna in i Ukraina. Kapaciteten är dock maximalt en tiondel av den normala jämfört med om sjövägarna hade använts. Ett åttiotal neutrala handelsfartyg sitter också fast i de ukrainska hamnarna. Besättningarna har till största delen kunnat evakueras, ibland under artilleribeskjutning där några av fartygen träffades.

Ryssland genomförde också i inledningen av kriget en amfibisk landstigning – en av de svåraste operationstyper man kan ta sig an – i Azovska sjön som del av målet att ta hamnstaden Mariupol och upprätta en landkorridor mellan Krimhalvön och det ryskockuperade Donbass. Amfibieförbanden förflyttades med fartyg från Norra marinen och Östersjömarinen och koncentrerades till Svarta Havet. Deras uppträdande i Östersjön under januari 2022 ledde till svenska beredskapsanpassningar. Händelseförloppet visar på sjöstridskrafternas möjligheter till strategiska förstärkningar. Denna operation har med mycket stora ryska insatser i praktiken har lagt Mariupol i grus och aska och orsakat mycket höga civila dödstal. Landstigningsfartygen användes därefter för att försörja trupperna på land. En annan komponent i sjökriget är användningen av kryssningsrobotar. Ett stort antal ryska robotar har avfyrats från Svarta havet mot mål i land i Odessaregionen, dels från ytstridsfartyg, dels från ubåtar.

I stridsförloppet ingår också att båda sidor har lagt ut omfattande sjömineringar. Åtminstone ett handelsfartyg har troligen minsprängts och sjunkit, vilket avskräckt övriga från att försöka återuppta sjöfarten.

Vilka alternativ har då Ukraina för att fortsätta striden till havs och i kustzonen? Då Rysslands mål är att uppnå sjökontroll kan Ukraina fortsätta att bestrida denna genom en kustförsvarsoperation. Metoderna för detta är många och sannolikt finns utrymme för att improvisera fram ett operationskoncept för att nå detta mål. Genom att visa att man kan skada och sänka viktiga fartyg med kreativt användande av kustartilleri, med Slava-klass kryssaren *Moskva* som var Svarta Havsmarinens flaggskepp som högprestige-exempel, har den ryska marinen tvingats att uppträda längre ut från kusten eller gått i hamn på säkert avstånd. Den västliga vapentillförseln med bl.a. danska sjömålsrobot Harpoon samt svenska Robot 17 Hellfire, kommer ytterligare att bidra till avskräckning. Det har också avsevärt minskat hotet från amfibiska landstigningar – sådana blir helt enkelt alltför riskfyllda mot en försvarad kust. Det har i sin tur frigjort ukrainska markförband för andra uppgifter, vilka annars skulle ha bundits för försvar mot landstigningar.

Därtill försvagades en komponent i det ryska luftförsvaret då kryssaren *Moskva* hade en omfattande luftvärnskapacitet som sträckte sig långt in över land som på så

sätt stödde den ryska operationsriktningen nordväst om Krimhalvön i riktning mot Odessa. Kustförsvarets roll som styrkemultiplikator på operativ nivå får därmed ytterligare belägg.

Ukraina beslutade efter Rysslands annektering av Krimhalvön 2014 att gå över till en marin struktur med en s.k. Mosquito-fleet, en slags ultralätt flotta, baserad på många små och snabba fartyg med robotbeväpning. Fördelen är att man kan bygga många av dem relativt snabbt, eller konvertera lämpliga civila fartyg. Sannolikt är det vad man nu kommer att satsa på för att fortsatt freda kustzonen och territorialvattnen från ryska angrepp.

Till detta koncept läggs sannolikt också en ytterligare satsning på kustrobotsystem, lättare samt tyngre. Dessa har visat sig vara effektiva och det verkar troligt att funktionen är under uppbyggnad med tillförsel av västliga system. Som en ytterligare del i det ukrainska kustförsvarskonceptet läggs nu fartygs- och landbaserade drönare till för spaning och anfall. Dessa är viktiga för att skapa en god marin lägesbild samt för att egna system ska kunna komma till verkan. Ukraina kan självt utveckla och bygga en del av dessa system, men erhåller också stöd med materiel och system från västmakterna. Att sätta ihop fungerande kombinationer av system är inte enkelt under pågående krig. Med fokus på snabb utveckling, enkelhet och att undvika att låta det goda bli det bästas fiende kan tillräcklig effekt som bäddar framgångar på operativ nivå nås. Värdet av en väl fungerande operationsanalys för att dra rätt slutsatser av krigets förlopp kan inte nog understrykas.

Om Ukraina lyckas att sätta samman ett sådant marint operationskoncept – och att det lyckas är inte givet – skapar man förutsättningar för en vidareutveckling av kustförsvarsoperationen. Ett nästa steg kunde vara att med olika typer av specialförband attackera ryska basinstallationer och högvärdiga mål från havet. Här sätter endast fantasin gränser för vad som kan göras.

En ytterligare utveckling av sjökriget i Svarta havet vore för Ukraina att söka öppna farleder ner till Bosporen så att den sjöburna handeln kan återupptas. För detta behövs omfattande resurser, inte minst för en tids- och resurskrävande minröjningsoperation, så att farleder kan göras säkra och hållas säkra över tiden.

Hotet mot den sjöburna handeln utgörs dessutom av attackflyg, ubåtar och ytstridsfartyg. Troligen kan Ukraina inte självt förmå att möta detta hot utan behöver stöd från västmakterna för denna uppgift. Vad som kan tänkas är en FONOP, en *Freedom of Navigation Operation*, där resurser från västmakterna sätts samman för att öppna farleder och hålla dessa rimligt säkra för sjöfarten. Då Bosporen för närvarande är stängd för örlogsfartyg är det svårt att se hur minröjningsfartyg, ubåtsjaktresurser och luftförsvarsresurser kan tillföras via havet. Komponenter ur de mindre marinerna som redan verkar i Svarta havet kan bidra, hangarfartygsbaserade flygresurser kan komma från Medelhavet och flygstridskrafter kan baseras på land på Svarta havets västra kust utanför Ukraina. Detta steg framstår för närvarande som ogörligt, men under den tid som kriget pågått har det direkta stödet till Ukraina; militärt, humanitärt och ekonomiskt, brutit igenom flera politiska gränser som tidigare trots vara omöjliga att passera. Ett exempel på det är den tilltagande tillförseln av västliga raket- och eldrörsartillerisystem som nu pågår.

De strider om Ormön i Nordvästra Svarta havet som pågått sedan krigets inledningskede verkar nyligen ha avgjorts till Ukrainas fördel. Då ön ligger inom räckvidd för landbaserat långräckviddigt ukrainskt artilleri blev det omöjligt för Ryssland att hålla ön. Efter omfattande strider och stora ryska förluster; fartyg, transportbåtar, specialförband, luftvärnssystem och många hundratals stupade och sårade, har Ryssland nyligen lämnat ön. Strider till havs och i skärgård av detta slag visar på det närmast binära utfallet: antingen hålls terrängen av försvararen eller av angriparen, något mellanläge finns sällan eller aldrig utrymme för. I så måtto skiljer sig striderna på öar och skärgårdar från landdomänen där man oftast kan manövrera med större frihetsgrader.

Ormöns vidare roll i att säkra kontrollen av farleder söderut i Svarta havet är central. En FONOP i Svarta havet kan i och med Ukrainas delseger ha kommit närmare som ett nästa steg i stödet till Ukrainas försvar mot det ryska anfallet via havet och ytterligare bidra till att Ukrainas motstånd inte försvagas eller faller samman. Den försörjningskris i Mellanöstern och i delar av Afrika som den ryska blockaden redan medfört, är ytterligare en faktor som talar för att detta vore ett nästa steg. Följderna vid tidigare försörjningskriser har fått omfattande negativa följder för redan svaga och kollapsande stater.

Kan några slutsatser redan nu dras för svensk och nordisk del?

Öppet tillgängliga data för vad som egentligen hänt och händer i sjökriget i Svarta havet är som sagt svåra att få tillgång till och värdera. Vilka implikationer kan då vara av relevans att studera ur ett nordiskt och svenskt perspektiv? Vilka likheter och skillnader finns?

För det första är några geografiska grunddrag av central betydelse: Medan Ukraina har en lång landgräns mot Ryssland relativt kusten till Svarta havet i söder, gäller det motsatta för Sverige.² Våra landgränser är mot vänligt inställda länder som Finland och Norge där ett hotfullt Ryssland ligger ett steg bort, medan vår kust är 2 700 km lång. Sverige och Norden är i praktiken en ö. Även om alla kuststräckor inte är lika operativt relevanta så pekar det på att om en angripare söker stänga ner vår sjöburna handel och/eller angripa oss över havet skulle en konfrontation och öppen konflikt innebära att sjö- och luftdomänen tidigt kommer i brännpunkten. Den skulle också fortsatt vara central under hela konfliktförloppet – om Sverige ska försvaras måste Sverige kunna försörjas. Vårt system för folkförsörjning och vårt produktionssätt grundar sig sedan lång tid på just-in-time metoden, där insatsvaror för tillverkning och livsmedelsimport ligger i ett pärlband ute till havs ombord på fartyg.

Några beredskapslager existerar inte längre och knappt heller för insatsvaror för industritillverkning, men kan komma att bli en del av försörjningsberedskapen i takt med att en modern version av totalförsvaret åter byggs upp. Vår geografi, ekonomi och folkförsörjning talar alltså för att försvaret av sjödomänen bör ges ökad uppmärksamhet och vikt i den uppbyggnad av vårt försvar som nu pågår.

---

2. Detta faktum har påpekats av ledamoten av KÖMS, Kmd (PA) Lars Wedin.

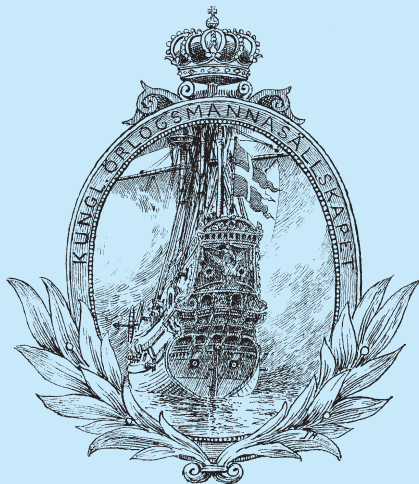
För det andra är den uppenbara slutsatsen att våra egna strategiska och operativa koncept och försvarsstrukturer bör inriktas på att i det längsta hålla en angripare utanför landterritoriet. Det omfattande lidandet för Ukrainas civilbefolkning med ett urskillningslöst våld som riktas mot den från de ryska angriparna stämmer till eftertanke. Läger man till detta de mycket omfattande skadorna på infrastrukturen, blir bilden än värre. En kombination av sjö- och flygstridskrafter med moderna operationskoncept och mogna nätverkslösningar borde utgöra en väsentlig del av våra lösningar på försvarsfrågan och försvarets framtida strukturutveckling.

För den svenska marinen erbjuder konflikten till havs i Svarta havet flera intressanta exempel och indikationer på marinens framtida utformning. I marinen pågår nu utvecklingen av nästa generations ytstridsfartyg för flottan samt en förnyelse och utökning av Amfibiekåren, med nya plattformar, vapen, taktiska koncept och förbandsinnehåll: en modern skärgårdsflotta ligger i korten som dellösning på kustförsvarsfrågan. Tung kustrobot finns redan på fartyg, i landbaserade operativt rörliga batterier samt vid flygstridskrafterna. De marina logistikfunktionerna stärks och antalet ubåtar utökas. Därtill är den marin- och militärtekniska utvecklingen snabb och öppnar möjligheter till ökad effekt och nya lösningar. Här pågår alltså en vidareutveckling och uppbyggnad som nu behöver påskyndas.

För det tredje är en ytterligare tillkommande faktor Sveriges och Finlands kommande inträde i Nato. Här kommer marin förbandsutveckling, numerär och struktur samt de sammanhang de uppträder i också att påverkas. Östersjön blir i praktiken något av ett Nato-innanhav, med endast två kortare kuststräckor, Kaliningrad och det inre av Finska Viken, under rysk kontroll.

Den storskaliga tragedi som Rysslands förnyade anfall på Ukraina utgör, innebär många och djupgående förändringar även för oss som inte hårt och direkt berörs av kriget. Paradoxalt innebär det också en källa till ökad kunskap för utformningen av vårt eget försvar för att bidra till fred, säkerhet och stabilitet i vår del av Europa i en allvarlig tid.

TIDSKRIFT I SJÖVÄSENDET
FÖRSTA UTGIVNINGÅR 1836
KUNGL. ÖRLOGSMANNASÄLLSKAPET
SVERIGES MARINA AKADEMI

Ansvarig utgivare och redaktör: Kommendör Bo Rask, e-post: editor@koms.se

Redaktionens adress: c/o B Rask, Kungl. Örlogsmannasällskapet, Teatergatan 3, 1 tr, 111 48 Stockholm, Telefon: 076-632 3883

Redaktionskommitté: Kommendör Lars Wedin och Ambassadör Marie G. Jacobsson

Formgivare: Konteramiral Thomas Engevall, e-post: engevall@koms.se

Bankgiro: 454-8731, Organisationsnummer: 835000-4282

Ärenden om prenumeration och övriga administrativa ärenden rörande tidskriften hänvisas till redaktören.

Kungl. Örlogsmannasällskapets postadress:

Teatergatan 3, 1 tr, 111 48 STOCKHOLM

Telefon: 070-299 7095,

E-post: akademien@koms.se

Hemsida: www.koms.se

Bankgiro: 378-2786, Organisationsnummer: 835000-4282

Kungl. Örlogsmannasällskapets biblioteks adress: Amiralitetstorget 7, 371 30 KARLSKRONA Telefon: 070-649 2533, E-post: librarian@koms.se

Tidskrift i Sjöväsendet utkommer med minst fyra nummer årligen. 2022 utkommer fem nummer. En ettårig prenumeration kostar 250:- för prenumeranter med postadress inom Sverige och 350:- för prenumeranter med utrikes postadress. Avgiften betalas till bankgiro nr 454-8731 (glöm ej ange namn och adress!).

Om Kungl. Örlogsmannasällskapet så beslutar kan författaren till införd artikel belönas med akademiens medalj, hedersomnämning och/eller penningpris.